

عينادكار اوشاغيان نه انديم؟

ايكى ياشلى اوشاغيز، قيشقيرماغى اينى سيزى باشا سالىر كى ايستير اوزو ليوانا سوت تۇكسون؟ يا سيز ايستيرسىز انوه گلەسىز اما او آغلاييب آياقلارنى يتره چيرىماغيان ايستير پاركددا قالسين؟

ايكى ياشلى اوشاغيز، قيشقيرماغى اينى سيزى باشا سالىر كى ايستير اوزو ليوانا سوت تۇكسون؟ يا سيز ايستيرسىز انوه گلەسىز اما او آغلاييب آياقلارنى يتره چيرىماغيان ايستير پاركددا قالسين؟ سيز تله سىرسىز كى قوناقليغا گنتماق اوچون وساييلى آلب گندهسىز اما اوشاغيزين كؤپلو ايستير فروشگاهين پيله لرين يئنيب قالغا و اونبايا. احتمالاً سيزينده بئله تجربوز وار و اوشاغيز ايستير سؤزون يئرتيسين و اونا چاتماق اوچون هر جور قيشقيرماق و هاى-كوبدن ايستيفاده اتلير. اما سيز بيلميرسىز اونونلا نه اندهسىز؟ بو قيسا يازيدا اوشاقلارين كؤزليغي و اونون قاباغين ائماق يوللاريندان بحث انديريك.

اوشاغيزين رفتارينا ديقت انلهسىز گؤره جاقسىز كى چوخ واختلار انلهديغي رفتارلاردا هئج منظورو بوخدور اما بيزيم نظريمزه گلير كى بيزين عينا انلير. بو مسأله اوشاغين بالاجاليق واختى چوخ اولار. مثلاً ايكى ياشلى اوشاغيز ايستير تازا تجربوزلر انلهسين. او ايستير بيلسين كى نجه سوت ليوانا تۇكولور و اونون شكلينه دوشور. بونا گؤره سيز صوبحانه يه سوت حاضرلاياندا چاليشير قابى سيزين اليزدن آلب و اوزو سوتو ليوانا تۇكسون. او دئير: اوزوم تۇكورم! و البته سيز اونا بو ايشه ايجازه وئرسز هئج موشكول قاباغا گلمز فقط شايد بير از سوت يتره تۇكوله. عوضينده اونون تازا بير تجربوزهسى اولار كى بونون چوخ اهميتى وار. اما سيز سوتون تۇكولماغيندان و ميزين باتماغيندان فورخساز و نتيجهده اونا بو ايشه ايجازه وئرمهسىز، اونا عيناكارلىق موشكولى قاباغا گلر و او چاليشار قيشقير-باغيرينان اوز ايستگينه يئتيشسين.

بيرينچى نوكته بودور كى اوشاغيزين طبيعى ايستكلرينه اهميت وئرهسىز و اونا تازا تجربوزلر ايمكانى ياراداسيز. مگر او زمان كى خطرلى ايش اولار كى بوردا گرگ مۇحك اولاسيز و ايجازه وئرمه يهسىز كى اونون عيناكارلىغي سيزى تسليم انده. اوشاغيز ايكى ياشيندان سونرا ايستير كى مستقل اولماق تجربوه انلهسين. بو ياشدا طبيعديز كى اوشاق خرابكارلىق انلهسين و سيز گرگمز اونا مانع اولاسيز و اوندكى ايستقلالين جورجومه سينه مانع اولاسيز. بو ياشداكى اوشاغا طبيعديز كى هميشه مناسيب رفتارى اولماسين، اما سيز بونو عيناكارلىق حسابينا قويماليسيز، اونو درك اندين و مومكون اولان قدر اونا ايستقلال وئرين و ايجازه وئرين تازا تجربوزلر انلهسين. اونا گؤره جاقسىز كى نجه قاباغا گنده جاق و داها بۇيوك ايشلرى ايشتياھسىز انجام وئره جاق.

نه ائتمك لازيمدير؟

1. اونو درك اندين

اوشاق آغلاييب قيشقير-باغير سالاندا و او بون زمى سيندن چيخماق ايسته مهسه، اونونلا ساواشماق عوضينه ياخچيسى بودور كى اونو قوجاغيزا آلاسيز و دوست يانا لحنه دئيهسىز كى بيليرسىز كى اويناماقدان و بو خوش لحظه لرند ايريلماق چتيدير. اونا اينانديرين كى سيز اونون طرفيندهسىز و اورگيز ايستير كى قالاسيز اما مجبورسوز قايداسيز. ياديردا اولسون كى بو جور واختلار اصلاً حيرصلنميهسىز و اوشاغيزين رفتارينا گؤره اوتانمياسيز، مهربان و عيني حالدا مۇحك اولون و اونا دئين كى اورگيز ايسته مير اما گرگ ياركدان گندهسىز. ال-اياغيز ايتيرسوز اوشاغين گلن دفعه لر ده بئله ائلهماق ايمكانى واردير. اما اگر قاطع و آرام اولاسيز اوشاق بيلر كى تسليم اولماليدير.

2. جيزيقلارى موعتن اندين

اوشاقلارين محدوديته احتياجلاى وار. يعنى گرگ جيزيقلارى اونلار توضيح وئرهسىز و بيله لر كى كى آياقلارنى بو جيزيقدان انشيكه قويسالار رفتارلارينا مناسيب تئيه اولاجاقلار. آز ياشلى اوشاقلار كى ايستكلرينى دانيشيقلا دئيه بيلميرلر، اونلاردا ايريلارين وورماق و قيشقيرماق كيمي غير مناسيب رفتارلار چوخ اولار. بيلر، اما بو سيزسىز كى اونلاردا اورگنمه ليمسيز كى ايستكلرينه چاتماق اوچون دانيشيقدان كؤمك الماليديلر نه اينكى قيشقير-باغير سالسينلار. مثلاً اوشاغا دئين كى حقى بوخدور ايريسينى وورسون. «بيز هئج كسى وورماق، اگر حيرصله نيسن يولداشيوا دئ كى اويتامالينى ايستيرسن و او گرگ اونو سنه قايتارا.» يا مثلاً خياباندا كنجمه نين قايداسى بودور كى خياباندا كنجنده منيم ايمي توتاسان. ايمكانى وار اوشاق بو قايدا-قانونلار يادان چيخاردار، اما سيز قاطع اولساز و ثابت قانونلار اونون يادينا سالاسيز، بير زاد چكمز كى اونلار اورگه شر.

بعضى واختلار اوشاق بير سئرى دليل لره گؤره، قانونى آياقلار. بيز او دليل لره ديقت يئتميريرق و فقط چاليشيرق كى اونو تئيه انديد قانونى رعايت انلهماغا مجبور اندك. مثلاً اوشاق قارائليقدان فورخسا موشخص ساعتده گنديب اوز اوتاغيندا ياتماز. ايندى سيز هر نه قدر اونو اويناماقدان و كارتوندا محروم اندهسىز بئنده قارائليقدان فورخور. سيز تئيه يئترنه اونون فورخوسونو ازلانماغا بير يول تابلالميسيز، مثلاً اونا بير كنجه چيراعى آلاسيز و يا بير ايب اولار كى بير اوچوندان او باييشا و او بيرى اوچوندان سيز باييشاسيز و احساس انليه سيز اونون ياخنيلغيغينداسيز و اوندان موغايات اولورسوز.

4. ياخچى رفتارى گوجلنديرين

آنا-آتالارين چوخو اوشاغينان او واخت دانيشيرلار كى ايستيرلر اونونلا ساواشالار. آغيزلاريندا چيخان كلمه لرين چوخو بئله اولور: انلهمه! آل وورما! او دا اورگه شير كى شولوقلوق انلهماغيان والدينين ديقتيني جلب انليه حتا اگر بو ديقت انلهماق كؤتك وورماق و دئينماق اولار. بونا گؤره چاليشين اوشاغيزينان امر-نهى دن سونرا شيرين دانيشيغيز اولسون و اونونلا اوينايين و كؤزل ايش گورنده اونو تشويق اندين. اونا اوشاق اورگه شر كى ياخچى ايشلرينده سيزين ديقتيزي جلب انلهسين. ياديردا اولسون كى اوشاقلار قولاي ايش گورنده اوزلر يه ناراحت اولارلار و ياخچيسى بودور كى سيز اونلار ديليزين شاللاق وورماياسيز. موشخصلر اينانيرلار كى اوشاقلارين رفتارين پيسدن ياخچى يا تبديل انلهماق اوچون، اولده گرگ بير ايش گوراق كى اونا ياخچى حيس يارانسين و ياخچيلغا طرف تشويق اولسون. چونكى بو پيس احساس بيزيم داعواميزنان داها پيس اولسا اوشاغين رفتارين پيسلتماقدان سونرا ايرى نتيجهسى اولماياچاق.

بير ايرى نوكتهده وار كى ياديردا اولسون اوشاغا نظم اورگنماق اونو كونترول انلهماق معنا سيندا دئيب. بلكه بو معنا يادير كى اونا اوز رفتارين كونترول انلهماق اورگه دهسىز. ياخچى رفتار انلهماق، ايكى ياشلى اوشاغيندا انگيزه يه احتياجى وار. او بيلسه كى ياخچى رفتارى باعيت اولاجاق سيزين گؤزل بير گون سووسون، اونون اوچون بۇيوك انگيزه اولار.

4. موثيت پيشگيرليقدان ايستيفاده اندين

روانشيناسلار اينانيرلار كى ايكى ياشدان اون ياشا قدر اوشاقلار اوچون تك قالمق مناسيب تئيه سايلير. تك قالمق مودتى 2 دقيقه دن 10 دقيقه يه جن دگيشه بيلر. بو مودتده اوشاغين حقى بوخدور دانيشار، بير شنى يئيه و يا اوينبايا. ياخچيسى بودور كى اوشاق بير صندك اوستونده و يا اوتاغين گوشه سينده اوتورا و بو مودتده هئج كسينن دانيشمايا، يوخسا تئيه مودتى چوخالار. اما بعضاً لازيم اولور كى بو مودتدن موثيت صورتده اوشاغى آراملاماغا ايستيفاده اولار. مثلاً حيس انلهسىز كى اوشاغين حؤصله سى گنديب و ايندى كى هاى-كوى سالار، پانلامانين قاباغين ائماق اوچون اونو خلوت بير مودته تشويق اندين. بو خلوتده او اوزو اين كيتاب، پتو و ايرى شغفلر ده ابارا بيلر. بو ايشه بويون وئرمه سه آراميشىز سالاين. سيز گرگ اوشاغيز اوچون بير اولگو اولاسيز و شايد پيس اولمايا كى ناراحتليغيز ارادان ابارماق اوچون خلوت بير اوتاغ گندهسىز كى اوشاغين پيس رفتارين گورميه سيز. سيز و اوشاغيز آراميشه چاتاندا سونرا مناسيب رفتار باره سينده بير-بيريزله دانيشا بيلرسيز.

5. اوشاغا قودرت و ايتخيار وئرين

سيز ده مجبور قالساز رئيسين سؤزونه قولاق آلاسيز و اوزوردن ايتخياريز اولماسا، نهايتدا يورولاسيز و عوضيان اندرسيز. اوشاغا ايتخياب حقى وئرسز، او انليه بيلر كونترول اولموش بير موحيطده ايسته ديگى ايستيفاللا ال تاپسين و بو ايش اونا آراميش وئر. اوشاغيز سيز سئچيدگيز پالتارى گنئماغا مجبور انلهماق يئترنه اونون قاباغينا ايكى دست پالتار قويساز كى بيرينى ايتخياب انلهسين چوخ ياخچى اولار. بئماق و حتا كنجه ناغيلين واختى نين ايتخيابينى اونا وئر بيلرسيز. اونا گؤره جاقسىز كى اوشاغين عيناكارلىقلارى باشا چاتدى.

ايمكانى وار دئيه سيز كى او هميشه ايتخيباه ايتخياب اتلير. اما ياخچيسى بودور كى جرياندا بئله باخيمه سيز. باخين گورون هانسى ياخچيدير؟ بو كى سيز اونا ايجازه وئره سيز صوبحانه يه زئله بئسين يا بو كى سيزدن خبرسىز تختى نين آلتيندا زئله بئسين؟ . . . پس چوخدا چتين توتماين و ايجازه وئرين ضررلى اولمايانا قدر ايتخيار صاحيبى اولسون و اوندان لذت ابارسين.

6. اوشاغيزين ياشينا و شرابيطنه احتيرام قويون

اوشاقلارين هر ياشدا بير سئرى خصوصيتلر وار كى گونده ليق برنامه لريرى اونان تنظيم انلهسىز داها آز موشكوله چاتاسيز. مثلاً 2 ياشلى اوشاق پاركددا غذا يئماغى، آرام رستوراندا داها چوخ سئور، پس انشيكده غذا يئماق قسديز اولسا و يا بيرى اينن قرار قويساز اوشاغين ياشيني نظرده آين و انله بير شرابيطنه ايتخياب اندين كى او راحت اولسون.

شايد سيز ده انله بير شرابيطنه اولاسيز كى اوشاغين دير-ديرين حؤصله ز اولمايا، والدين يه بير سئرى موشكوللر اولار بيلر كى آراميشه احتياجلاى اولار. سيز ده بو شرابيطنه اولساز و اوشاغيز از ياشلى اولسا و سيزين شرابيطنيزى درك انله مه سه، انليه بيلرسيز اوشاغين ستودىگى زادلار ينان باشيني قاتاسيز. ياديردا اولسون كى 2 ياشلى اوشاقلان ايتنظاريز اولماماليدير سيزى درك انده. سيز كى توكلريزى بو دونيادا ائغارديسيز، اونا دا فورصت وئرين سيزين كنار يردا شيرين ياشاييشى تجربوه انله سين.

لینک مطلب در سایت : <http://torki.tebyan-tabriz.ir/?MID=21&Type=News&id=473>